

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Nejstarší památky literatury světové a naší

Pracovní list 1A

1. Doplň do textu chybějící slova.

Starší než psaná literatura je, její znaky jsou anonymita autora, a Mezi autory, které inspirovala, patří, nebo

2. Urči literární útvar ukázky.

a) ... Když ho salašníci pochovali v mlází, voda opravdu tryskala slaběji, až se po svahu perilil jen potůček. A ten teče od Sulova do údolí Černé až do dneška, připojuje se k Bílé, tekoucí od Vysoké a tvoří u Starých Hamrů řeku, kterou lidé tehdy, protože tak prudce a ostře tekla, nazvali Ostrá. Podle řeky pak byla zvána i osada se starým hradem při vtoku Luciny. ...

b) Byl jeden král a měl tři syny, nejmladšímu říkali Ivan. Když ti synové dorostli, řekl jim jednou otec: „Milé děti, vidíte, že jsem velmi stár; jestliže mě milujete, prokažte mi laskavou službu. Slyším, že za třikráte devíti zeměmi ve třicátém carství v podslunečném panství je živá i mrtvá voda a při tom taky v zahradě jabloň, na které rostou jablka, že jimi starý může omládnout.“

c) Na svatého Řehoře
čáp letí přes moře,
žába hubu otevře,
ledy plují do moře,
líný sedlák, který neoře.

d) Sejde z očí, sejde z mysli.

3. Epos o Gilgamešovi (převyprávěl Vojtěch Zamarovský)

„Velké jsi dokázal dílo, Gilgameši!“ odvětil Uršanabi. „Nesmírnou hradbou jsi zabezpečil svůj lid před vojákem z jiného města a před lupičem z pouště. Budeš žít v paměti všech pokolení příštích, dokud bude stát tato U/urucká hradba, kterou nepřítel nedobude, ani čas nezničí!“

„Život který jsem hledal jsem nenašel,“ řekl na tato slova Gilgameš. „Marně jsem vykonal víc než jiní lidé, marně jsem také víc vytrpěl. Nemůže najít věčný život ten, kdo je z lidského plemene!“

„Nemůže najít věčný život člověk,“ ukončil tuto řeč Uršanabi, „může si však zachovat věčné jméno. Svým dílem ses stal nesmrtelným, hrdino Gilgameši.“

1. Analyzuj dílo z hlediska **času a prostoru**.

2. Z které **části** díla pochází úryvek? Dolož argumenty.

3. Charakterizuj **hlavní postavu** díla.

4. Co je **epos**?

5. Zařaď dílo do **kontextu** světové literatury.

6. Jaké **písmeno** použijete ve slově URUCKÁ?

7. Určete **mluvnické kategorie** slova člověk. Jak zní množné číslo?

8. Najděte **synonyma** ke slovům z textu: nesmírnou, lupičem, marně, věčný život.

9. Najděte v textu **oslovení**.

10. Doplňte **interpunkci** v části textu psané kurzívou. Z **kolika** vět se skládá?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Nejstarší památky literatury světové a naší

Pracovní list 1B

1. Doplň text

Nejčtenější a nejrozšířenější knihou na světě je
Základem judaismu a významnou památkou hebrejské literatury je Z tohoto díla
známe například postavu filistýnského bojovníka, který se stal symbolem hrubé
síly, nebo krále, jenž proslul svou Čtyři evangelia, která vypravují o narození,
životě a smrti jsou součástí.....

První písemnou památkou evropské literatury jsou eposy a Jejich autorem
je básník Z římských básníků jmenujme alespoň, který část svého
díla zasvětil milostné poezii a, autora eposu

Divadelní hry zachycující nerovný zápas mezi člověkem a osudem a končící smrtí hrdiny se nazývají
..... Hrály se v při oslavách na počest boha
Herci mohli být pouze a dramatikové dodržovali Aristotelovo pravidlo tří, tzn.
jednoty, a

2. Král Oidipus (Sofokles)

a) Teiresias

Host cizí, zdá se, čas však ukáže,
že t/Thébský rodák jest, a štěstí to
ho nepotěší. Z vidomého slepcem
se stane, z bohatého žebrákem,
v zem cizí o holi se bude brát.
A ukáže se, že je spolu otcem
i bratrem dětí svých, že matky své
jest manželem i synem, otcovým
že vrahem jest i v loži nástupcem...

1. **Kdo** je Teiresias, **o kom** mluví v ukázce?
2. Zasaď úryvek do **kontextu** celého díla Král Oidipus.
3. Jaké **vlastnosti** má hlavní hrdina?
4. V čem tkví **zápletka** této tragédie?
5. Zařaď autora do **kontextu** řecké literatury.
6. Jaké **písmeno** použiješ ve slově THÉBSKÝ?
7. Jaký tvar má v **současné češtině** slovo *jest*?
8. Jaký **básnický prostředek** je užit ve verši označeném kurzívou?
9. Urči **gramatické kategorie** slova *ukáže se*.
10. Jakou **hádanku** musel Oidipus uhádnout, aby osvobodil město Théby?

b) Oidos znamená ve staré řečtině otok (ale zároveň oida = znám), pús znamená nohu. Jako nemluvně
byl Oidipus pohozen s probodenými kotníky. Vyvrženec, kterému bylo souzeno, že zabije vlastního otce a
bude souložit se svou matkou, prchá před věštbou. Veden touhou neublížit svým nejdražším utíká z Delf,
nevrací se však domů do Korintu, ale cesta jej vede na rozcestí, kde zabije neznámého muže, a pak do
Théb, kde vylúští hádanku Sfinxy...

(Eva Stehlíková)

1. Jaká je **souvislost** mezi oběma texty?
2. Přiřaď text k **funkčnímu stylu** a pojmenuj převládající **slohový postup**, případně **slohový útvar**.
3. Jaký je pravděpodobný **účel** textu? Pro koho je určen?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Nejstarší památky literatury světové a naší

Pracovní list 1C

1. Jakými jazyky byla psána česká středověká literatura?

2. K dílu dopiš jazyk, jakým bylo napsáno:

- ✓ Proglas
- ✓ Kronika česká
- ✓ Život Konstantina
- ✓ Kristiánova legenda
- ✓ Hospodine, pomiluj ny!
- ✓ Dalimilova kronika
- ✓ Podkoní a žák
- ✓ Vita Caroli

3. Doplně do textu chybějící slova

První česká duchovní píseň se jmenujeVznikla na konci 10. století překladem ze Měla funkci Nejstarší česká kronika se jmenuje , jejím autorem byl..... Napsal ji jazykem a rozdělil do částí. Zachytil české dějiny od až do První slovanská báseň se nazývá Jejím autorem byl Je psána jazykem. První česky psaná kronika se nazývá Vznikla ve století a její autor byl pravděpodobně Kronika byla velmi oblíbená pro autorovo

4. Vylušti tajenku

----				----	----	----	----	----	----
----	----								
----									----
						----	----	----	----
----	----	----							----

1. rozsáhlá epická báseň
 2. první slovanské písmo
 3. první české drama
 4. dílo, které zachycuje chronologicky den po dni historické události
 5. první slovanská báseň
 6. autobiografie Karla IV.
- Tajenka: umělecké dílo, které užívá humor ke kritice

5. Srovnej Kosmovu a Dalimilovu kroniku

- ✓ doba vzniku
- ✓ forma
- ✓ jazyk
- ✓ obsah

1. Nejstarší památky literatury světové a naší

Pracovní list 1D

Karel IV.: Vita Caroli

a)

Potomstvu vašemu jsem snažně napsal uvedená slova moudrosti a bázně boží, jak jsem to jen ve své nepatrnosti s pomocí boží dovedl. Nyní chci vám napsat o marném a nemoudrém životě mém a o počátku svého světského běhu, aby vám mohl sloužit za příklad. A nezamílím milosti, která byla ve mne od Boha vlita, ani lásky ke studiím, kterou chovala snažnost mých prsou; abyste tím více doufali, že boží pomoc vás bude podporovat ve vašich pracích, čím více otcové a předchůdcové vaši vám o ní vyprávějí.

Které tvrzení nevyplývá z textu a)?

A Karel IV. píše o svém životě, aby byl příkladem svým potomkům.

B Text životopisu svědčí o velké zbožnosti Karla IV.

C Svůj život považuje za velmi úspěšný, a proto vhodný jako vzor pro potomky.

D Karel IV. píše o svém hříšném a nezodpovědném mládí.

b)

Potom jsme dospěli do Čech, kdež jsme nebyli po jedenácte let. Shledali jsme pak, že několik let předtím zemřela naše matka, jménem Eliška.

Ještě pak za jejího života byla mladší naše sestra, jménem Guta, poslána do Francie a provdána za Jana, prvorozeného syna krále francouzského Filipa, jehož sestru, jménem Blanku jsme měli za manželku. Třetí pak a poslední naše sestra, jménem Anna, byla v těch dobách u řečené naší sestry ve Francii. A tak, když jsme byli přišli do Č/čech, nenalezli jsme ani otce, ani bratra, ani sestry, aniž koho známého. Také řeč Č/českou jsme *úplně zapoměli/zapoměli*, ale později jsme se jí opět naučili, takže jsme mluvili a *rozumněli/rozuměli* jako každý jiný Čech.

1. Vlastními slovy **převyprávěj obsah** obou textů.

2. Odhadni, **ze které části** životopisu výňatky pocházejí.

3. Na základě textu b) **popiš rodinu** Karla IV. – rodiče, sourozenci, manželka.

4. Jaký význam má Vita Caroli v české literatuře?

5. Jaká je dnes nejužívanější forma životopisu?

6. Zdůvodni **pravopis** označených slov.

7. Text b) převed' do **současné češtiny**. Které výrazy se nám jeví jako **zastaralé**?

8. Sloveso dospět má **více významů**, vysvětli je. Jde o slovo **mnohoznačné** nebo **homonymum**?

9. Ve které **osobě** je většina sloves v ukázce b)? **Proč** tomu tak je?

10. Jakým způsobem se čeština **obohatila** o slovo *prvorozený*?

c)

Karel IV. (1316-1378), český král (od 1346) a římskoněmecký císař (od 1355), je jednou z nejvýznamnějších osobností českých dějin. Navázal na zahraniční politiku svého otce Jana Lucemburského a k českému státu připojil mnohé oblasti. Zasadil se o rozkvet českých zemí: pražské biskupství bylo povýšeno na arcibiskupství, byla založena univerzita a vybudována řada významných staveb. Podporoval též obchod, ekonomický rozvoj a kulturu...

1. Přiřaď text k **funkčnímu stylu**.

2. Charakterizuj **slovní zásobu a členění** textu.

3. Odhadni pravděpodobný **účel** textu a možné **adresáty**, kde by se mohl takový text vyskytnout.

4. **Posuď** uvedené informace z hlediska úplnosti, konkrétnosti, zajímavosti.

5. Jak by měl text **pokračovat**? Vytvoř osnovu.